

НОВИ САД - На данашњи дан 1915. године командант Другог батаљона Десетог пука, мајор српске војске Драгутин Гавриловић је издао заповест браниоцима Београда - Другом батаљону, деловима Трећег батаљона Десетог пука и деловима Сремског добровољачког одреда, последњој одбрани српске престонице у Првом светском рату пред агресијом Немаца, Аустријанаца и Мађара: "Тачно у 15 часова непријатељ се има разнети вашим силним јуришем, разнети вашим бомбама и бајонетима. Образ Београда, наше престонице, има да буде светао. Војници, јунаци, Врховна команда избрисала је наш пук из свог бројног стања... Наш пук је жртвован за част Отаџбине и Београда. Ви немате више да се бринете за ваше животе, који више не постоје. Зато напред у славу...!" У јуришу су изгинули готово сви браниоци, а мајор Гавриловић је тешко рањен. Обраћање је забележио поручник Ђорђе Рош и сам тешко рањен током одбране Београда.

Данас је среда, 8. октобар 2025. године. До краја године има 84 дана.

1354 - Убијен је италијански хуманиста Николо Габрини, познат као Кола ди Ријенци, вођа римских републиканаца. Свој идеал, обнову античке републике у Риму и уједињење Италије, покушао је да оствари устанком и 1347. уз помоћ римских грађана прогласио је Римску републику, коју је предводио у звању "народног трибуна". Из Рима је протерао феудално племство и смањио је порезе, али је аристократија убрзо поразила његове присталице и од 1348. до 1353. морао је да живи у изгнанству. За остварење својих идеала без успеха је покушавао да придобије немачког цара Карла IV, а потом авињонског папу Иноћентија VI. У августу 1354. успео је да обнови Римску републику, али га је аристократија убрзо оборила и након два месеца је убијен.

1469 - Умро је италијански сликар фра Филипо Липи, припадник фирентинске ране ренесансе. У првим радовима посебно га је занимао проблем покрета и драматски ефекти, а у познијим преовладало је лирско расположење.

1803 - Умро је италијански писац Виторио Алфијери, родољубиви песник и драмски писац из чијег дела је зрачила страсна слободољубивост. Дела: трагедије "Саул", "Орест", "Марија Стјуарт", "Филип", "Клеопатра", "Антигона", "Мира", комедије, сонети, оде, сатире, епиграми, расправа "О тиранији", аутобиографски спис "Живот Виторија Алфијерија".

1856 - Велика Британија повела је други "Опијумски рат" против Кине, у којем јој се придружила Француска. Кад су 1857. Британци и Французи заузели Кантон, Кина је капитулирала.

1871 - У Чикагу је букнуо велики пожар који је беснео три дана, усмртивши најмање 300 људи, а око 90.000 остало је без крова над главом.

1894 - Рођен је српски вајар Риста Стијовић, члан Српске академије наука и уметности. Студије је почео на Уметничкој школи у Београду, а после преласка преко планинских врлети данашње Албаније током Првог светског рата доспео је са српском војском на Крф, одакле је отишао у Марсељ, затим у Париз, где је студирао и излагао. Изградио је карактеристичан израз заснован на затвореним упрошћеним волуменима, с тематиком женског акта или портрета и имао је посебну склоност ка обради ретког и скупоценог дрвета. Аутор је бројних споменика, изванредно стилизованих животиња и птица у камену, бронзи и дрвету.

1895 - Рођен је аргентински државник Хуан Доминго Перон, председник од 1946. до 1955. и од 1973. до смрти 1974. После војног удара 1943. постао је министар рата, 1944. потпредседник, а 1946. шеф државе. Спроводио је ауторитарну политику али са изразитом социјалном нотом, ослањајући се при том на радништво. Одвојио је 1955. цркву од државе и први пут увео световност школе, због чега га је Римокатоличка црква екскомуницирала. У септембру 1955. оборен је у војној побуни. По повратку из емиграције, у септембру 1973. поново је изабран за председника Аргентине.

1895 - Убијена је корејска краљица Мин, која је покушавала да заустави талас јапанске доминације у Кореји. Групу убица која је упала у њен двор предводио је јапански конзул генерал Горо Миура.

1912 - Започео је Први балкански рат. Потписнице Балканског савеза Србија, Грчка, Бугарска и Црна Гора, започеле су тада рат којим је Турска осим једног мањег дела протерана из Европе. Србија је тада ослободила Стару Србију (данас Косово и Метохија) и Јужну Србију (данас Македонија).

1939 - Немачка је у Другом светском рату припојила Трећем рајху велики део територије Пољске.

1952 - У железничкој несрећи у северозападном Лондону погинуло је 112 и повређено више од 200 особа.

1953 - Велика Британија и САД су без консултовања Југославије повукле снаге, предале цивилну управу у зони "А" слободне територије Трст у целини Италији и тако изазвале једногодишњу кризу. Италија је концентрисала трупе на граници, на шта је Југославија одговорила истом мером.

1954 - Ослободилачке снаге Северног Вијетнама ушле су у главни град Ханој.

1967 - Умро је британски државник Клемент Ричард Атли, лабуристички премијер од 1945. до 1951. током чије је владе Лондон признао независност Индије 1947. и Бурме 1948. Дела: "Лабуристичка партија у перспективи", "Дванаест година касније", аутобиографија "Како се то збило".

1970 - Нобелову награду за књижевност добио је руски писац Александар Солжењџин.

1991 - По истеку тромесечног брионског мораторијума Словенија и Хрватска су се противно важећем уставу тадашње СФРЈ, прогласиле отцепљење од Југославије, изазвавши грађански рат, уз очигледну, незваничну, сагласност низа западних земаља и тадашње Европске Заједнице.

1992 - Умро је немачки државник Вили Брант, добитник Нобелове награде за мир 1971. канцелар Западне Немачке од 1969. до 1974. кад је поднео оставку пошто је откривено да је његов близак сарадник агент источнонемачке тајне службе. Водио је политику сарадње и попуштања, чији је врхунац било поклоњење у престоници Пољске Варшави 1970. пред спомеником жртвама нацизма. После 1974. кад се повукао с положаја, предводио је Социјалистичку интернационалу.

1995 - У земљотресу на индонежанском острву Суматра погинуло је најмање 100 особа.

1996 - У првој јавној посети Израелу палестински лидер Јасер Арафат разговарао је с израелским председником Езером Вајцманом у његовој приватној резиденцији.

1997 - Савет безбедности УН завео је санкције против Сијера Леонеа, уперене против војне хунте у тој афричкој земљи.

1998 - Представнички дом америчког Конгреса одобрио је формално покретање поступка импичмента против председника САД Била Клинтона, што је трећа истрага у америчкој историји покренута ради смењивања шефа државе.

1998 - Јапан је формално изразио жаљење Јужној Кореји због дугогодишње колонијалне владавине над Корејом.

2000 - Сиријски авион с функционерима, лекарима и медицинским потрепштинама слетео је у Багдад, што је био први лет из Дамаска у главни град суседног Ирака након две деценије.

2001 - Авион скандинавске компаније SAS ударио је у хангар на миланском аеродрому "Линате" после судара у густој магли с малим приватним авионом, што није преживео нико од 110 лица у летелици. Погинуло је и четворо људи у приватном авиону и четворица аеродромских радника.

2005 - У разорном земљотресу јачине 7,6 степени Рихтера који је погодио Пакистан и Индију, живот је изгубило преко 75.000 особа, а више десетина хиљада је повређено.

2008 - Генерална скупштина Уједињених Нација прихватила је већином гласова нацрт Резолуције којом Србија од Међународног суда правде тражи саветодавно мишљење о легалности једнострано проглашене независности Косова и Метохије. За Резолуцију коју је предложила Србија гласало је 77 присутних држава, против је било шест, док су 74 биле уздржане.

(Танјуг)